

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marțea, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 47.

Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegraful Român”, strada Măcelarilor Nr. 20.
Epistole nefracate se refușă. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori
15 cr. rândul cu litere garmond — și timbru de 30 cr.
pentru fie-care publicare.

Nr. 3250 Plen.

Cerculariu

cătră toate oficiile protopresbiterale din arhidieceza ortodocșă română a Transilvaniei.

Înaltul ministeriu regesc unguresc de culte și instrucțiune publică prin rescriptul seu din 25 Aprilie a. c. Nr. 1032 presial recercă, a se observă la darea datelor statistice și oficiose în scrierea numerilor interpunctiunea între cifre, ce s'a statorit prin convenții între ministeriul reg. ung. și între ministeriul c. r. austriac, care are a se face astfel: După a treia cifră numărată dela dreapta spre stânga se pune punct; după alte trei cifre numerate tot așa se pune virgulă (comă), după alte trei cifre ăra punct, după alte trei virgulă, și așa mai departe, alternând punct și virgulă după fie-care trei cifre de unghi. Numeri decimale se deosebesc de întregi prin un punct așezat sus după numărul întreg și prin scrierea lor mai jos sub linie, d. e. 1.000.000.000^{oo}—

Acosta ordinațiune bisericică se notifică tuturor organelor noastre bisericicesci spre observare.

Sibiu, în ședința plenară a consistoriului arhidiecezian, ținută în 1 Maiu, 1889.

Nicolau Popea m. p.,

archimandrit și vicariu arhiepiscopesc.

Nicanor Frateșiu m. p.,
secretariu.

Sibiu, 19 Maiu.

În parlamentul nostru debaterile asupra bugetului se apropie de sfârșit, și nu preste mult vom intra și aici în feriele de vară, când vom pute reflecta din ajuns la referințele create în urma reformelor financiare, cari au început a se pune la noi în miscare.

Resortul ministrului de culte este acela, care pe ne în biserică ne interesează mai deaprobe.

Articolul de lege XXXVIII din anul 1868, care regulază încă și astăzi instrucțiunea în școlile elementare populare este creațiunea genialului bărbat de stat al Ungariei, Br. Eötvös, și a trebuit să se fi stăruit un mare grad de pietate în parlamentul Ungariei, când noul ministru de culte și instrucțiune publică, contele Csáky, în cuvântarea sa de programă rostită ălele acestea a accentuat spiritul ager de prevedere al Br. Eötvös, care a creat actuala lege de instrucțiune și a lăsat teren deschis bisericicii, ca în cele bune și folositoare pe câmpul instrucțiunii publice să potă emulă cu statul.

După un interval de 20 de ani ministrul de culte al Ungariei s'a aflat îndemnat a accentua importanța acelor dispozițiuni în legea de instrucțiune, care dau confesiunilor dreptul, ca între anumite condițiuni să potă susține școle pentru credincioșii lor.

S'a deschis calea, ca bisericile să potă emulă cu statul întru luminarea poporului, și dacă astăzi se accentuează din partea ministrului marea importanță a acestor dispozițiuni culturale salutare, noi încă trebuie să luăm notiță despre acosta constatare, și să vorbim mai apriat, mai pe față, ca totă lumea să ne pricépa.

Bisericile din patrie aduc enorme jertfe pentru susținerea școlilor lor confesionale, și ele din iubire cătră patrie și din curat patriotism o fac acosta, având în vedere principiul: prin luminare la stare bună.

Abnegațiunea bisericilor în direcțiunea acosta a trecut toate marginea croite de curentul dominant ași în întrégă lumea materialistică, și ele până acuma nu au primit nici un semn de recunoștință pentru enormele jertfe aduse în interesul instrucțiunii publice.

Mai mult, ele au fost espuse la suspiționări de tot soiul, în multe casuri au fost espuse la insulte chiar, și dacă îndemnat la atâtea jertfe: nu s'ar reduce la motive de natură la curat morală: promovarea intereselor statului prin creșterea de cetățeni luminați și morali, bisericile în fața multelor suspiționări ar fi trebuit să se scuture de șarcina grea, pe care și o a împus, și o pörtă cu resignațiune.

O satisfacțiune i s'a dat bisericicii prin vorbirea actualului ministru de culte, care cu pietate a pomenit numele fericitului ministru de culte, Bar. Eötvös, cu pietate a pomenit instituțiunea salutară, prin care s'a deschis teren de nobilă emulațiune între stat și biserică în interesul instrucțiunii publice.

Cu plăcere luăm notiță de enunțațiunea domnului ministru de culte și instrucțiune publică și le punem lângă acele momente, cari și până acuma ne au îndemnat să emulăm în cele bune, și să ne îndemnăm credincioșii la abnegațiune și noue jertfe.

Le punem ca dar lângă comóra de virtuți, cari stau grămădite în inima cea bună a poporului nostru, în comóra de virtute concentrată în conștiința învătărilor, cari atât de mari jertfe fac pe lângă o slabă remunerațiune, încât dacă nu ar avé inimă pentru prosperarea poporului, ar părăsi acosta carieră spre a îmbrășișă alta mai rentabilă, le punem ca corónă pe creștetul preoților nostri, cari pörtă făclia aprinsă, și fără a se descuragiă, împrație întunerecul nesciinții.

Foile cari urméză de aci încolo nu mai sunt numerisate.

Vom înșiră deci materialul.

Pe următoarele două foi urméză istoria patriarhului Nestorie dela Antiochia, care după-ce în urma domnului Nestorie patriarh Sisenie, scaunul patriarhal din Ierusalim a fost 4 ani veduvit, fú ales de patriarh, a cădüt în ereție, și fú destituit prin soborul ecumenic dela Efes.

După acestea urméză unele notițe de cuprins curat familiar din viața scriitorului, pe cari le reproducem:

1743 Matei, 1745 Măriuța, 1747 Alecsandru, 1749 Xenia (acestia sunt fii logofetului și gramaticului Mateiu Voileanu).

Urméză apoi notița următoreă:

Acosta carte fiind scrisă în anul 1761, au ajuns a trăi la mâna mea și până în anul 1761, în care am m'am mutat din satul Hundorfului, într care sat am fost ședüt 18 ani, și m'am așezat în Șoimul românesc, și trăind într'acost an 1761 din luna lui Martiu 6 ăle până în luna lui August 8 ăle, mi-au aprins casa, și au ars tot ce am avut, numai eu trupul meu rămăs, și fiind în câmp la fên eu și coția mea Mărinca, și fii nostri Mateiu, Măriuța, Alecsandru, Xenia, și acosta carte au scăpat, că nu au fost acasă.

Eu log. Mateiu Voileanu.

Revista politică.

Scirile, cari sosesc din provinciile ocupate ale monarhiei noastre Bosnia și Herțegovina sunt din ce în ce tot mai nelinistitoare. Foile, ce apar în peninsula balcanică inspiră mari îngrijiri și temeri, ér espunerile lor au aflat aprețieri până prin presa germană, care se ocupă de acosta cestiune cu órecare predilecțiune.

Ea nu se mărginesce numai la atâtea, ci îndemná pe Austro-Ungaria a păși mai energic, a proclamă starea de asediu și a face în sfârșit pace și liniste în peninsula balcanică. Spre școpul acesta se provóca la tractatul de Berlin și ti împune încă ca să mai ocupe teritoriu, căci numai astfel va fi posibilă potolirea unei răscole.

Foile monarhiei noastre parte tac și trec peste aceste espuneri la cordinele ălele, ar sună ocupându-se cu ele, nu admit, că tractatul er sună conform espunerilor presei germane, ér convențiunea încheiată în 1879 cu Turcia nu admite de loc, ca Austro-Ungaria să mai ocupe din teritoriul turcesc.

Aceste presemne nu sunt de loc îmbucurătoare, dacă vom privi desvoltarea lucrurilor din statul vecin al monarhiei noastre, din Sêrbia.

În Belgradul sêrbesc progresistii au provocat scene sângeróse. Garașanin în o cuvântare fulminantă a combătüt guvernul și a dat sémă de tóte lucrările sale, cât timp a fost la putere. Mulțimea iritată s'a împotrivit miliției și rezultatul a fost, că din ambele părți au cădüt mai mulți morți și răniți; afară de acosta Garașanin a fost arestat și cu el o sută de tumultuanți.

E remarcabil însă, că ex metropolitul Michail pe care tocmai Garașanin l'a alungat, s'a reintors în Bêlgrad, după-ce a colindat prin Rusia și i s'au făcut mari ovatiuni atât la Moscova cât și la Petersburg. Metropolitul a avut o lungă convorbire și cu Hitrowo, reprezentantul Rusiei la Bucuresei.

Aprópe tóte puterile au răspuns la notificarea regelui român despre introducerea principelui Ferdinand, ca principe mostenitoriu de corónă. Între puterile, cari l'a recunoscut în timpul mai din urmă însemnăm pe Francia și Engliera. Papa încă a răs-puns prin o lungă scrisóre. „Independence Romaine” organul cabinetului dlui Catargiu, vorbind despre răspunsul Rusiei ăice, că reprezentantul rusesc Hitrowo a încunoscințat guvernul român, că răspunsul la notificare a sosit în forma unei scrisori de felicitare reginei. Scrisórea țarului va fi prezentată regelui român fără amânare în mod de tot sêrbătorese.

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istoriă.

Codicele „Mateiu Voileanu.”

Manuscriptul II.

(Urmare.)

Aici se termină tabela materialului.

Viața sfântului Macarie se termină la pagina 162, și cartea acosta încă numai până aici este paginată.

Pe partea din dreapta dela acosta fóie, căci fie-care fóie numai pe o parte, pe partea stângă este numerisată, urméză încă un tractat:

„Patima sfintei și slăvitei Mucenițe Eufrosiei”, apoi se face încheerea cu următoreă observare:

„Și s'au scris acosta șfântă carte prin osteneła smerit și nevrednicului rob al lui Dumnezeu logofet Mafteiu Voileanu, când am ședüt la mânăstirea Drăgeșului cu părintele Rafail, în anul dela nascterea lui Chs. 1741, ér dela zidire 7249, august 22 de ăle.

Anno Domini 1741.

Mulțimea păcatelor mele m'au ținüt și până în anul 1768 tot într'acost sat, dar cu multă supărare.

De aci încolo fiind fóia tăiată nu se mai póte descifrá, ce a fost însemnat.

Urméză pe fóia următore înșirate tóte patimile lui Christos de Joi séra până la îngropare, care patimi însuși domnul Christos le-a descoperit unui șfânt stareț, după cum stă scris în acel tractat.

Pe cele trei foi, cari urméză aflăm în poezie tânguirea Evei și cea a lui Adam, când i-a scos Dumnezeu din raiu, apoi cântarea stêlpticului Josaf, când a intrat în pustie, cari sunt scrise din anul 1740, după cum arată notița:

„Și am scris eu mult păcătóșul logofet Mateiu Voileanu 1740.”

Pe cele 2 fețe ale fóiei următore aflăm Psalmul 46 și 47 scris în poezie.

După acestia urméză 2 sentențe, de cari altcum vom află mai multe în un manuscript, cu care ne vom ocupa în special, și care pörtă titlul „Pilde filosoficesci.” Aceste două sentențe sunt:

„Dóue feliuri de ómeni nu se îndestuléză nici odinórá: cei ce cercă învătătura, și cei ștrâng avuția.

„Dóue feliuri de ómeni nu vê binele pe lume:” „Scumpul și nebunul.”

Urméză pe trei foi o învățătură creștinescă pentru păcatele, cari sunt în protiva Duchului Șfânt.

Despărțirea, ce s'a făcut la plecarea regelui italian din Berlin a fost tot așa de mișcătoare ca și întâlnirea, și orașionile poporațiunii tot așa de entuziasmate. Foile germane numai încetăză cu comentăriile și cu articlii de felicitare la noua eră, aședată pe base de tot sigure și care e menită a ține pacea europénă.

Ministrul Crispi a ținut la banchetul, ce l'a dat parlamentul german în onórea lui un toast dintre cele mai celebre. Din vorbele lui nu se vedé numai accentul unui dibaciu potitic, dar și al unui aprig luptătoriu pentru libertate. Vor fi puținii bărbați de stat în Europa, ăice „N. Fr. Presse“, cari s'ă potă ăice ca Crispi: „Intregă viața mea o am consacrat triumfului libertății“. Cu mare patos a dat impresiune despre alianța Germaniei cu Italia, intimile relațiuni dinastice și a popórelor.

Desigur, că în Franția i se va luá în nume de rēu, că el a semnalat rēșboiul din 1870, tot așa necesariu și de sfânt ca și luptele poporului italian pentru independență și consolidare. Pe cât de tare s'a accentuat intimitatea Germaniei și a Italiei, tot pe atât s'a accentuat și manținerea păcei ca cel mai necesariu mijloc de prosperare.

Sinodul eparchial din Arad.

În ședința a III-a, punēndu-se la ordine continuarea raportului comisiunii bisericesci, se arată, că senatul bisericesc al consistoriului din Arad constată, că preste tot corporațiunile constitutive ale eparchiei întru esecutarea dispozițiunilor statutului organic au luat în timpul din urmă un avēnt mai însemnat, de asemenea că poporul credincios în unele părți atât în cea ce privește simțul de pietate, cât și în cea ce privește dezvoltarea economică, intelectuală și morală, precum și alipirea cătră biserică și santele ei aședeminte înaintēză, — pe atunci de altă parte consistoriul și ține de datorința a arată venerabilului sinod eparchial faptul regretabil observat și simțit, că în multe comune de ale nóstre poporul s'ă răcesce materialmente, din care cauză ori ce progres și ori ce dispozițiune, ce ar fi a se luá în interesul dezvoltării poporului întimpină mari pedeci și greutăți, — și tot deodată a cere ajutorul și inviațiuni din partea venerabilului sinod eparchial asupra modului și mijlócelor, cum s'ar puté veni în ajutoriu poporului pentru a se puté apără de relele, de cari suferē astăđi, și i-s'ar puté dá o direcțiune mai nimerită în dezvoltarea sa.

Față de punctul acesta din raportul senatului bisericesc din Arad s'a discutat mai mult în sesiunea actuală a sinodului și s'a discutat cu mult interes și cu multă cunoscință de cauză. După încheerea discusiunii sinodul a primit propunerea comisiunii, și a enunțat ca conlus: Se avisēză ambele consistorie a stărui, ca banii comunelor bisericesci elocafi în împrumuturi pe la credincioși s'ă se încaseze cu încetul, și s'ă se cumpere cu ei pământuri, din al căror venit s'ă se solvēcă cu timpul funcționarii bisericesci, scolari; și astfelu poporul s'ă se potă ușurá de prestațiunile, cari trebuie s'ă se solvēcă astăđi pentru susținerea bisericeii și a scólei confesionale.

Se raportēză mai departe, că credincioșii români din comuna Satu-Chinez pe basa sentinței curiei regesci de sub numărul 5702 ex 1888 s'au despărțit faptice de cătră s'ărbii, și s'au constituit în comună bisericescă română, adnecșându-se la protopresbiteratul Timișórei, și respective la eparchia română ortodocsă a Aradului, și sinodul ia acest raport la cunoscință.

De asemenea la propunerea comisiunii se ia la cunoscință pașii întreprinși de consistoriu față de mișcarea religioasă din Ohaba lungă, unde credincioșii nostri au fost turburați în pacea lor religioasă prin promisiuni de folóse

La tractatul acesta se ia câte o temă din sfânta scriptură, și urmēză apoi tâlcuirea aceluia. Așa spre exemplu începutul se face în chipul următoriu:

„Grăiește Domnul nostru Is. Chs precum scrie Maftēiu Evangelistul cap 12 stich 31.

Tot păcatul și hula se va ertá ómenilor, ér hula, care este spre Duchul sfânt nu se va ertá ómenilor.“

După trecutul acesta din Evangelistul Mateiu urmeză esplicarea, că adecă în trei chipuri greșesce omul, sau din slăbiciune, sau din neșcință, sau din firea cea rea, cel dintăiu este împotiva lui Dumneđu tatăl, al doilea împotiva lui Dumneđu fiul, al treilea împotiva Duchului sfânt.

Se enumeră apoi cele 6 păcate împotiva Duchului sfânt.

1. Oceaania, când se îndoeșce omul de mila lui Dumneđu, și se smintesce pentru spășenia sa.

2. Nădeșdea cea de tot, când óre-cine nădășduindu-se de tot milei lui Dumneđu, cu îndrășnire face păcat.

3. Punerea împotiva dreptății.

4. Sēmănarea nedreptății și vrașbei.

5. Întărirea inimei, când óre carele, dacă face păcatul și întru multă vreme se tăvălesce într'un acel păcat nu-i pare rēu pentru dēnsul.

6. Semeția.

(Va urma.)

materiale, precum și că s'a dispus a se întreprinde prin fiscal consistorial pașii de lipsă pentru redobândirea posesiunii unor realități ale bisericeii nóstre, ocupate de confesiunea greco-catolică.

De asemenea la propunerea comisiunii sinodul ia la cunoscință în general și în special raportul senatului bisericesc al consistoriului din Oradea-mare în care se arată, că:

1. Obiectele aparținătoare la competența acestui senat s'au resoltat în 6 ședințe sub 262 numeri seriali; cauze disciplinare preofesci s'au pertractat 28, cauze matrimoniale s'au resoltat prin sentința definitivă 12; senatul bisericesc se compune din un președinte, un secretariu, un asesor ordinariu și 8 asesori onorari.

2. La jurisdicțiunea consistoriului din Oradea-mare aparțin 6 protopresbiterate cu 243 parochii matre și 117 filie; parochii deplinite sunt 210, ér vacante 33, cari parte stau sub deplinire, parte nu se pot deplini din lipsa de dotațiune. Numărul preoților este: 6 protopresbiteri, 186 parochi 24 administratori parochiali și 9 capelani. În decursul anului au reposat 8 preoți, și au fost chirotoniți întru preoți 5 clerici absoluți. În decursul anului 1888 s'au născut: 10.075 indiviđi, au reposat 7394, prin urmare poporațiunea aparținătoare la jurisdicțiunea consistoriului din Oradea-mare a crescut în anul 1888 cu 2681, care sumă adaugēndu-se la numărul total al poporațiunii a fost la finea anului 1887 de 167.306, rezultă că numărul total al poporațiunii a fost la finea anului 1888 de 169.987 indiviđi. Numărul cununiilor încheiate în anul 1888 a fost de 1574.

Cu privire la stērpirea concubinatelor consistoriul aradan arată, că în decursul anului trecut a dispus a adună datele spre a studiá cauzele, pentru cari unii poporeni viețuesc în concubinată. Din aceste date au încurs deja parte mare, și pe basa acelora se vor luá dispozițiunile de lipsă pentru stērpirea acestor viețuri ilegale.

Averea comunelor bisericesci, aparținătoare la jurisdicțiunea consistoriului din Oradea-mare este în bani: 133.688 fl. 50 cr. ér în realități de 4851 jugere catastrale, 299 biserică, 134 case parochiale.

La propunerea comisiunii organizătoare, făcută prin raportul ei Paul Rotariu se votēză în general și în special regulamentul prezentat de consistoriul din Oradea-mare, referitoriu la modalitatea înactivării și administrării fundațiunii fericțiilor „Zacharia Mihocu și soția sa Ecaterina, născ. Pap“.

(Va urma.)

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Viena, 27 Maiu. Actul s'ărbătóresc dela Berlin s'a finit și suveranul Italiei, iubilat în tóte părțile călătoriei sale s'a reintors, măgulit de entuziasmul poporului german și întărit în credința unei dure și puternice alianțe, menite a înfrână poftele acelora, cari voesc s'ă se rēșboescă și s'ă strice ecuilibrul europén.

Noi, cari am privit numai de departe aceste manifestațiuni sentimentale, nu putem decât s'ă ne bucurăm de s'anta misiune, ce și-o au luat în vedere doi puternici suverani, dóue popóre, cari abia eri alaltăeri și au eluptat esistința națională cu o resoluțiune de admirat, și cari au dat dese probe de fapte gloriose în cursul dezvoltării lor naționale.

Pecăt de legitimă pare însă bucuria nóstră, privită prin prisma optimistică, pe atât de întunecată și misterioasă ne pare actuala situațiune politică, în care ne aflăm.

Și la acest punct trebuie s'ă stăm puțin, s'ă ne dăm silința a ne lămurí cu cestiunea.

De ani de ăile se trimbițēză în presa europénă despre o așa numită „alianța puterilor centrale“: a monarchiei nóstre cu Germania și cu Italia, alianță de defensivă și la cas de necesitate de ofensivă; ér încheerea ei a aflat rēșunet bun în întreaga Europă, care geme sub greutatea armelor de téma rēșboiului și carea nu voesc a întrá în jocul periculos cu cartușele și cu bombele.

Presa monarchiei nóstre trans și cislaitane de tótă colórea nu avé cuvinte a prémări acest dibaciu act politic, emanat de un singur bărbat și realizat apoi de factorii competenți ai statelor aliate, cu scop d'a scuti Europa de un flagel general teribil, a pune margini pe departe dorințelor de cucerire ale imperiului țarului rusesc și d'a înfrână pe dealtă parte poftele de revanșă ale francesilor, pofte, cari nutrite de un entuziasm național puternic se manifestēză din ăi în ăi tot cu mai mare tării.

Și acum după o buciunare de ani de ăile lucrul a devenit deodată enigmatic, chiar prin călătorie și primirea, ce i s'a făcut suveranului Italiei.

Cercurile conducătoare de aici par a fi atinse în un mod cu totul tot neplăcut, ér presa, care mai înainte iubila, nu numai, că a scăđut din entuziasmul de odinórá, dar presentēză lucrurile într'o altă haină, cam mohorită.

Situațiunea politică pare a fi suferit o sguduitură și încă o sguduitură puternică.

S'ă nu mergem mai departe decât ca s'ă ne pu punem întrebarea, pentru-ce monarchul italian și a deschis drumul călătoriei sale tocmai prin Helveția,

și ce motive l'a putut îndemná ca s'ă nu se abatá cel puțin la întórcere pela Viena și s'ă nu calce nici măcar o palmă din teritoriul monarchiei nóstre.

Și s'ă ne punem acesta întrebare cu atât mai vértos, că el se consideră de cel mai intim aliat, carele afară de condițiunile, ce-l légă cu alianța triplă, a subscris alte condițiuni speciale, cari se referesc la o alianță numai între statul nostru și între Italia.

În fața acestei singure întrebări, rēșpunsul apare sdrobitoriu: Óre esistă în adevér acelea referințe amicale, cari de atâtea ori s'au buciumat, și dacă esistă, cum se esplică această desconsiderațiune, — neesplicată nici psihologicesce, — ér dacă nu esistă, ci ea a fost numai un act fătarnic în timp de necesitate, asupra cui cade gresala politică?!

Și situațiunea apare și mai complicată, ér deslegarea ei și mai problematică, dacă ne reamintim tabloul, ce s'a petrecut, când împératul german a vizitat capitala monarchiei nóstre și respective pe monarchul, și l' vom pune față în față cu tabloul visitei dela Berlin.

În entuziasmul general, ce domnia pretutindini în Viena nu s'a uitat a face mențiune de Italia ca de statul aliat și de alianța triplă.

Nu tot așa însă s'a întēplat la Berlin. În entuziasmul lor intim au uitat de monarchia nóstră și tóte actele s'au sēvērșit la adresa Germaniei și a Italiei. Numai într'un târđiu s'a aflat îndemnat un bărbat de a treia mână s'ă „repareze“ acesta greșală într'un discurs. Dacă el însă a avut și un efect, vom vedé numai mai târđiu.

Indiferentismul acesta se va comentá încă póte multă vreme de foile oficióse, el va formá și substracțul vorbirei în cercurile conducătoare. Pe noi asta însă puțin ne interesēză, am constatat însă un trist adevér și în fața acestei desamăgiri nu putem de cât s'ă ne îngrijim, că am rēmas isolați, s'ă ne îngrijim în aceea mēsură, în carea se bucurá Rusia carea de ani de ăile și ascute paloșele și se înarmēză.

Și s'ă ne îngrijim de puterile nóstre proprii, cu atât mai vértos, căci Rusia are un aliat natural puternic pe Franția, care-i garantēză succesul victoriei; cu tóte-că intimitatea lor n'a fost buciumată, dar a fost dovedită prin fapte.

Despre starea învățătorilor nostri.

(Încheere.)

Multora li se va paré, că descriu lucrul în mod prea pesimist. Unora ca acestora le ăic: veniți la țară în mijlocul învățătorilor, și veți aflá mai multă miserie, decât ese la ivéla în publicitate. Ceea-ce se arată în jurnale e numai un bagatel, și e un semn, că totuși se aflá ómeni de bine, care cugetă la îmbunătățirea sorții învățătorilor. Opiniunea publică se alarmēză puțin, unde se domolesc și învățătorii rămâne rēu dotat cum a fost!

Dar s'ă facem puțin comput și comparațiune între învățători și alți oficiali în ce privesce dotarea lor.

În termin mediu un învățătoriu dela scólele nóstre capēta salariu 190 fl. v. a. Cea ce e pré puțin, casé tráescă, și prea mult ca se potă murí. S'ă cercăm apoi óre care este salariul celui din urmă scriitoriu din cancelaria pretorială, sau de pe la judecătorii? El este dela 3—6 sute floreni; chiar servitorii sunt mai bine dotați*). — S'ă mergem, unde voiți la oficiile postali, la calea ferată, la telegraf, la bance și la alți ofclali subalterni, cari sunt în serviciul statului, și toți vor fi în mai bune condițiuni materiali ca învățătorii.

S'ă mergem la ăilerii, carele și câștigă pánea amară cu palmele sale. El e plătit cu 30—60 cruceri de ăi și de mánecare. Luând 60 cruceri de ăi se vin la an 219 fl. — va se ăică și acesta se apropie, și chiar întrece pe învățătoriu. Și ce e mai mult, un atare om nu cunosce și nu are trebuințele unui învățătoriu. Așa d. e. cu totul altmintrea e îmbrăcăminte și traiul lui; precând dela un învățătoriu aceeași societate, care nu se îngrijesce de salarisarea lui, îi pretinde câte și mai câte, când ese între ómeni.

Ceea-ce este mai durerós la noi este că: salariile rămân aceleași în general, și nu cresc după anii de servițiu. Ai avut 200 fl. salariu ca june; tot atâtea capeți și când ai încă șase guri lângă tine, cari ți cer de mánecare.

S'ă va ăice însă: e adevér, că învățătorii sunt rēu plătiți, dar în chimb sunt bine veduți în societate, ceea ce trage mult în cumpēná. Lucrul însă stă din contra. În societate posesiunea învățătorului e fórte umilită. Resplata pământescă, ce-i se dá nu stă de loc în proporțiune cu însemnătatea oficiului învățătoresc. Dureré! statul învățătoresc nu e tractat, după cum merită maiortatea învățătorilor, ci după cum merită unii învățători — fără cualificațiune; cari sunt rēșpândiți pre ici pre colo. Opiniunea asupra

*) Comparațiunea ni se pare cam drastică. Partea etică a ocupațiunii nu se consideră? Red.

învățătorilor, precum și posesiunea lor însemnată ar trebui să corăspundă gradului de cultură și nesuințelor nobile, de cari dă atâtea dovezi — maioritatea învățătorilor.

Ni se va obiectă pôte, că salariile cresc din an în an. Astfelu pre anul scolaru 1888 ni se arată un crescământ de 14.504 fl. 81 cruceri. Situațiunea ar merge dară îmbunătăindu-se. Nu se pôte negă deci îmbunătățire. Suntem însă fôrte departe de ținta la carea dorim să ajungem cu salarisarea. Să luăm acum salariile cele mai mari, ce le au învățătorii nostri. Luăm rotunda cifră 450 fl. v. a. pentru un învățătoriu, din cei bine dotați. Învățătoriu e căsătorit și are numai 3 copii. Întreținerea lui și a familiei se o compută astfelu:

200 floreni pentru nutreământ. Nu va fi mult pentru 5 persoane;

100 floreni pentru îmbrăcăminte la 5 persoane;

50 floreni încălțitul, luminatul, încălțămintele;

7 floreni darea;

23 floreni jurnale, tacsă la reuniune, cărți, scopuri filantropice;

60 floreni vestminte de pat, mobile în casă, în culină și plata la o servitoare;

35 floreni asecurațiunea învățătorului;

20 floreni plata la medic, apoteca, participarea la petreceri. — Suma 495 floreni.

Computat minimul speselor pentru a puté trăi un învățătoriu, și totuși se arată un deficit de 45 fl. De unde să-l acopere acesta?

Este constrins a se mai ocupa afară de scôlă și cu alte ocupațiuni d. e. instruirea privată, scrierea la atare aceia ect. Bine să notăm, că nu am reflectat la aceea, că învățătoriu mai are câte un ôspe, sau că mai bé și el câte un pocăl de vin ori de bere, din când în când, cea ce mărește deficitul. Așa stăm cu salariile. Numai în acel cas ne putem închipui un traiu mai simplu, dacă familia învățătorului va trăi numai cu pâne, mazere, curechii etc. și nu va reflecta nici când la o supă sau friptură de vită.

Precum am vădut salariile nu se ajung nici până trăesce învățătoriu! Ce se întâmplă în casuri de morb? Ce la bătrânețe? ce se întâmplă cu femeia și pruncii la cas de môrte. Aici ne stă mîntea în loc. Soția învățătorului, dacă nu a avut cevași avere dela părinți, e avisată a trăi din lucrul mânilor; căci de pus la o parte nu a putut pune nimica până a trăit învățătoriu. Pensivul ce ni le dă statul, sunt atât de mici până acum încât nici nu poți reflecta la ele ca se trăiesc.

Nu odată am cetit și vădut — cum învățătorii nostri la cas de nenorocire au fost constrinși a apelă la caritatea și generositatea publicului.

Sunt durerose aceste casuri. Ele însă trebuie se deshidă ochii celor competenți ca de timpuriu să se ia cevași măsuri pentru o mai bună și mai corespondătoare dotațiune a învățătorilor.

Luarea de măsuri însă se pare aproape ceva imposibil în împregurările critice financiale, în cari trăesce poporul nostru. Ei dară trebuie să facem. Trebuie se avem voință de fer toți cei chemați. Pentru-că de nu vom români pe învățătoriu acolo unde-i este locul, scôla română va stagnă.

A face ca învățătoriu să progredize însă în loc prim a-ți câștigă bani pentru învățătoriu, ca să fie bine plătit, și scôla bine provădută cu cele de lipsă.

Cu învățătoriu rău nutriți, și flămândi, reformele scôlei ne se executate; și nici când nu vom puté obținé rezultatul dorit. Benjamin Franclin a dîs că: mai cu greu este unuom, ce e torturat de lipsă a lucră onorabil cu însuflețire, decât unu sac gol a stă drept. Vița fie la sat, fie în opide este costisătoare pentru un învățătoriu. Se pretinde dela el lucru serios în totă puterea cuvântului. Lucrul însă trebuie să aibă răsplata. Învățătorii încep a desperă de venitoriul lor.

A sosit timpul faptelor.

Trebuie să asigurăm esistența învățătorului și familiei lui pentru tôte eventualitățile. Cu vorbe goale numai merge.

In fine rezultă întrebarea: cum să le asigurăm esistența în mod onorific? Răspunsul e scurt:

1) Să se înființeze fonduri scolare pentru învățătorii. La înființarea acestora este a se angangia tot natul român. Un exemplu viu avem în magiari. Cea ce nu au putut face pe altă cale, au început pe calea socială.

Kulturregyletul este un fêt al asocierii în acest respect.

2) In locul al doilea înșiși învățătorii să se stringă puterile umăr la umăr — și în unire și bună înțelegere să se vină în ajutoriu reciproc. Reuniunile le dau ocaziune bună a-și amelioră sôrtea.

Correspondentul.

Convocare.

Onorații membri ai despărțământului Seliște al reuniunii învățătorilor gr. or. din districtul Sibiu sunt convocati la ședința despărțământului, ce se va ține în 29 Maiu a. c. la 9 ôre a. m., în scôla gr. or. din Seliște.

Obiectele.

1. Raportul comitetului despărțământului.
2. Planul de învățământ, prelucrat de corpul învățătoresc din Seliște în urma cerculariului consistorial din 16 Iuniu 1888 Nr. 3195. Scol. cât și răspunsul la temă propusă de consistoriu referitoare la „Normativul scolaru.”
3. Încassarea de tacsă.
4. Propuneri eventuale.

Seliște, 14 Maiu, 1889.

Dr. Nicolae Maier,

președinte.

Nicolae Neamțu,
notariu.

Varietăți.

* (Delegațiunile.) Ministrul president, dl Tisza, a plecat la Viena, unde va dá informațiunile necesare despre afacerile bugetare și desbaterile parlamentare din dieta ungară spre a se puté hotărî definitiv terminul convocării delegațiunilor. Se presupune, că sesiunea delegațiunilor va începe cu ziua de 22 Iuniu.

* (Comiți supremi.) Fôia oficială publică demisionarea comitetului suprem din Pojon, a cont. Stefan Eszterházy și numirea în locul lui a cont. Iosif Zichy. Comitele suprem din Neoplanta, contele Abraham Gyürky încă va demisionă și în locul seu va fi numit cont. Ludovic Degenfeld.

(Necrolog.) Cu inima frântă de durere anunțăm trecerea din viață a scumpului nostru soț, resp. fiu **Radu G. Ballaș**, funcționarului institutului de credit și economii „Albina,” întâmplată la 16/28 Maiu a. c. în anul 38 al etății și 8 luni a fericitei căsătorii.

Rămășițele pămâtesci se vor transportă din locuința, strada Poplăcii Nr. 19, spre odichnă vecinică în cimiteriu dela biserica greco-orient. din suburbiul Iosefin, Mercuri în 17/29 Maiu a. c. după amêdi la 4 ôre. Fie i țărina ușoră!

Sibiu, 28 Maiu, 1889.

Maria G. Ballaș, Wilhelmina Ballaș născ. Kessler,
mamă. soție.

Ca un semn evident al iubirii generale de care defunctul s'a bucurat la colegii, amicii și toți cunoscuții sei, se pôte considera, că la înmormântare sub conducerea dlui director Parteniu Cosma, s'a prezentat corporativ toți amployații „Albinei”, aproape toți membri direcțiunii acestui institut, precum și un număr însemnat de amici și cunoscuți, atât români cât străini.

După terminarea ritualelor înainte de a se pune cosciugul în mormânt, intimul și vechiul seu amic și coleg, dl Ieronim Barițiu, făcând o asemănare fôrte potrivită în ce privesce viața și môrtea decedatului, în cuvinte mișcătoare i-a luat adio etern, dela obidă data sa mamă și soție, dela directorul și direcțiunea institutului, la care se funcționa, dela colegii sei și dela toți amicii și cunoscuții.

Astfelu petrecurăm spre odichnă eternă rămășițele pămâtesci ale amicului nostru R. Ballaș.

* (Eminescu pe pat de môrte.) Cetim în „Tel. Rom.” din București: Aflăm cu cea mai adencă părere de rău, că eminentul nostru poet Michail Eminescu e pe patul de môrte. Nu mai este nici o speranță de scăpare.

* (Postal.) Direcțiunea postală-telegrafică din Sibiu escrie concurs pentru ocuparea postului de magistrat postal în Imecsfalva (cmtt. Treiscaunel) cu o remunerațiune anuală preste tot de 232 fl. Reflectanții au a și trimite cererile în decurs de 2 1/2 săptămâni și sunt îndatorați a depune o cautiune de 100 fl.

— Tot numita direcțiune face cunoscut, că cu prima Iuniu a. c. v. va întră în activitate oficiul postal din Sâncel (cmtt. Turda Ariș), care stă în legătură cu trenul Nr. 4911 și 4912, ce circulă pe linia Murș-Ludoș și Bistrița. Cercul de inmanuare se estinde preste satele: Bandul de Câmpie, Chimitelnic, Săcăl și Sângelul de câmpie. Acest oficiu postal primesce tot felul de epistole și pachete.

* (Berlinesii în Ardél.) Bogăția Ardélului a atras atențiunea au căpêtatul. Mai multe bănci din Berlin, după ce au berpêtat informațiuni din partea unui trimis specialist al lor despre capabilitatea productivă a minelor de aur, au hotărî a cumperă mai multe mine la Roșia și Abrud. — Sêrman Ardél, toți strêinii te exploatează, ér locuitorii bastinași emigră prin alte țeri, ca să-și câștige pânea de tôte zilele!

* (Escursiune.) Șapte-spredece elevi ai scôlei de agricultură din România fac escursiuni în Ardél sub conducerea prof. dela ei a fost cercetărea scôlei de agricultură din Feldiôra, hergheliile dela Sâmbăta de jos și întocmirile agricole și economice dela Făgăraș și Șercaia.

Mulțămită Publică.

Comitetul parochial din Băcăințiu fiind fericit a primî una hârtie cu un libel de depuneri del On. direcțiune a institutului de credit și de economii „Ardeleana”, societate de acții în Orăștie, pe care i se notifică, cumcă adunarea generală din anul acesta din venitul seu a donat suma de 20 fl. v. a. ca fundațiune nealterabilă pentru scôla gr. ort. română din loc, ale căreia interese anuale pe venitoriul amesturului recerînțel reclamate de împregiurări, comitetul parochial le va poté întrebuița după a sa bunăvoință spre scopuri scolare, pentru carele este și destinat.

Pentru acêsta faptă atât de nobilă, comitetul se simte deobligat a-și manifestă și a aduce și pe calea publicității mulțămitele sale cele mai adenci și ferbinți atât On. direcțiune a institutului, cât și tuturor acelor prezon. domni, cari cu atâta zel și căldură au binevoit a jertfi pentru înființarea lui.

Èr atotputintele și înduratul Dđeu, dea ca acest institut de mare folos poporului din jur, să progredize cu pași gigantici și de di, și ajungând la o stare și mai bună și înfloritore. să și potă întinde razele sale binefăcătoare și pe venitoriul spre scopuri salutari.

Băcăințiu, la 12/24 Maiu, 1889.

Nicolau Maniu,
par. președ. comit.

Din public.

Adenc mișcate prin căldurôsa și sincera condolență și numeroșele cununi de flori oferite, ce ni s'au arătat cu trista ocaziune a înmormântării neuitatului nostru fiu resp. soț **Radu Ballaș**, ne simțim îndurate a ne exprimă pe acêste cale cea mai profundă a nôstri mulțămită tuturor amicilor și cunoscuților nostri și cu deosebire p. t. consiliului de direcțiune al institutului de credit și de economii „Albina”, preastimatului director esecutiv dlui Parteniu Cosma, și întreg onor. corp al funcționarilor numitului institut.

Maria Ballaș, ca mamă.

Wilhelmina Ballaș, născ. Kessler,
ca soție.

Colectă

pentru nenorociti prin foc în comuna Ernea-săsescă.

În urma apelului O. D. V. Almășan, capelan prot. și adm. par. al numitei comune, publicat în Nr. 52 al țiarului nostru, am primit următoarele contribuiri:

1. Elisab. Sa I. P. S. D. arhiepiscop și metropolit Miron Romanul	15 fl. —
2. Precuvioșia Sa dl archimandrit și vicariu arhiepiscopesc Nicolau Popea	5 fl. —
3. P. O. D. protosinghel și secret. cons. Nicanor Frateșiu	2 fl. —
4. „Albina” institut de credit și economii din Sibiu	100 fl. —
5. Dr. R. Rosca, red. „Tel. Rom.”	2 fl. —
(Va urmă.)	Suma . 124 fl. —

Posta redacțiunii.

Dlul „Un membru al sinodului protopresbiteral” în O. La o parte cu susceptibilitățile. Noi prin notița respectivă nu am apostrofat pe nime, și o am făcut în deplină cunoștință de cauză, cunoscând afacerea dela locul unde s'a decis. Dacă s'ar pune pedeci la întrebuițarea fondului spre scopul accentuat de d-vôstre, ar avé pôte loc vre-o obiecțiune, altfelu o mai đicem odată, ori ce discusiune în acest respect n'are înțeles.

Loterie.

Mercuri în 29 Maiu 1889.

Brünn: 13 40 90 56 51

Bursa de Viena și Pesta.

Din 25 Maiu 1889

	Viena	B.-pesta
Renta de aur ung. de 6%	96	102.25
Renta de aur ung. de 4%	96.45	102.25
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	100.—	100.—
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	—	—
Sorți ungurești cu premii	143.—	143.—
Galbin	5.61	5.57
Napoleon	9.42 1/2	9.35
100 marce nemțesci	58.—	57.88
Londra (poliță pe de trei luni)	118.65	118.50

Nr. 172

[68] 3-3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia de clasa a III-a Hașag, protopresbiteratul Mediașului, pe baza venerabilului ordin consistorial dto 21 Martiu 1889 Nr. 2399 B. se escrie din nou concurs cu termenul de 30 zile dela prima publicare.

Emolumentele sunt:

1. Porțiune canonică de 15 jugere arătoriu și fânaș, pământ de calitate cea mai bună, pentru care va plăti preotul contribuțiune erarială de 6 fl. v. a. la an.

2. Casă parochială corespunzătoare, lângă care se află și supraedificătele necesare pentru economie.

3. Dela 75 familii câte una ferdelă nouă de cucuruz sfârmit.

4. Dela 85 familii câte una și de lucru sau 50 cr.

5. Stola usuată in tract.

Tôte aceste computeate laolaltă dau un venit de peste 400 fl. v. a.

Doritorii de a competi la acesta parochie au a-și așterne petițiunile instruite conform statutului organic și regulamentului pentru parochii până la termenul suscitit la subscrisul oficiu.

Mediaș, in 24 Aprile, 1889.

In conțelegere cu comitetul parochial. Oficiul protopresbiteral gr. or. al tracului Mediașului.

Ioan Chendi, adm. ppresbiteral.

Nr. 250.

[72] 1-3

EDICT.

Ioan George Buzat din Fundata, carele a părăsit cu necredință de mai bine de 7 ani pe legitima lui soție Safta G. Sbărnă din Șirnea, fără a i se scî locul ubicațiunea lui, se citeză prin acesta, ca in termin de 6 luni dela prima publicare a acestui edict,

să se prezenteze înaintea subsemnatului oficiu, căci la din contră și in absența lui se va pertractă și decide procesul intentat de soția sa.

Zernești, 27 Aprile, 1889.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Branului.

Traian Mețian, protopresbiter.

IOSIF GAVORA.

Pentru lucru eminent și gust bun la esposițiunea regnicolară din 1885 din Budapesta, distins cu medaila cea mare a esposițiunii.

In Budapesta, strada Váci, Nr. 17.

Recomand obiectele necesare pentru ajustarea bisericilor și capelelor pentru prețurile cele mai moderate, și lucrute cât se poate mai frumos: Anume: Odăjdii felon și altele după ritul greco-oriental

Prapori și stindarde pentru reuniuni.

Stindarde pentru pompieri, copii descoală, reuniuni industriale, reuniuni de cântări și reuniuni de înmormântare.

Statue, polican-dre, potire și chipuri sfinte sfesnice pentru altariu și de părete, candel.

Iconostase, chipuri pentru frontariu. În-mormântarea Domnului, etc. etc.

Primește repararea hainelor vechi precum și aurărirea și argintărirea pe lângă prețuri moderate.

Cusături cu aur argint și mătasă și haine bisericesci, cusute cu fir de aur, argint și mătasă.

Dantele bisericesci. Învêltoare de prestol. Mărfuri bisericesci. Damaste etc.

Punctualitatea mi o pot adeveri prin mai multe sute de epistole de recunoștință.

Cataloge de prețuri la dorință trimit libere de post-port.

Veritabila hârtie de țigări franceză le vrai Goudron de Norwège

a lui Iosif Bardou et fils

in Pergenan și Paris este unica hârtie de țigări, care este înmuiată in extract de smochine norvegiene (extractul de smochine e fără îndocă cel mai sănătos pentru laringe, berigată și plumâni) prin urmare unica hârtie de țigarete, ce o pôte folosi fumătoriul fără a-i cauză vre-o stricăciune sanitară. O mulțime de atestate dela medici și capacități industriale stau la dispozițiune.

60 medalii de aur, 16 diplome mari de onôre, 20 diplome hors concours.

Se află in tôte neguțatoriile de galanterie de hârtie in Nürenberga, precum și in tôte traficele de tábac și țigări.

Mersul trenurilor pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Iunie 1888.

Table with multiple columns showing train routes and schedules between cities like Budapest, Predeal, Arad, Timisoara, Sibiu, and others. Includes sub-tables for various lines and directions.

Nota: Numerele cele grase înseamnă oarele de noapte.

Bedactor respnsabil: Dr. Remus Roșca.

Editura și tipariul tipografiei archidiceesane.